

Population

2016, číslo 4

V úvodní studii **Vliv ekonomické situace na vytváření párového soužití ve Francii (1993–2008) podle úrovně vzdělávání** autoři (*Jorik Vergauwen, Karel Neels, Jonas Wood*) popisují jaký je vztah mezi individuálním stavem v zaměstnání a mírou nezaměstnanosti oproti vztahům mezi páry modifikované pohlavím a úrovní vzdělání. Autoři k tomu využívají příslušné zjišťované údaje, ať již to jsou longitudinální data ze dvou šetření „Generace a genderový průzkum“ (Erfi-GGS) nebo měsíční kontextová data o mírách nezaměstnanosti obou pohlaví a dosahované úrovni vzdělání. Pozdní manželství je přitom považováno za jeden ze základních důvodů, kterými hospodářské a pracovní podmínky modifikují plodnost.

Vzhledem k tomu, že zvýšení délky života je považováno za jeden z nejdůležitějších faktorů podmiňujících začátek moderního ekonomického růstu, zabývají se autoři (*Frans van Poppel, Govert Bijwaard, Mart van Lieburg, Fred van Lieburg, Rik Hoekstra, Frans Verkade*) v článku **Naděje na dožití u profesionálních zdravotníků v Nizozemsku v 16. až 20. století** srovnáním délky života u lékařské profese s jinými skupinami elit v zemi. Ke zkoumání údajů o lékařských profesích a jejich naděje na dožití využívají dat narozených v šestnáctém století a ve století dvacátém. Pomocí biografických modelů autoři zjistili, že k prodloužení délky života dochází ve všech skupinách, nejenom tedy u lékařských profesí. Z toho usuzují, že lékařské znalosti neposkytují nijak výrazně pozitivní výhody jejich nositelům oproti jiným skupinám elit.

Článek **Preference synů ve společnosti pachtýřů. Složení sourozenců podle pohlaví a plodnost u italské populace před přechodným obdobím** (*Matteo Manfredini, Marco Breschi, Alessio Fornasin*) analyzuje vztah mezi pohlavími přeživších dětí a plodností v populaci toskánských pachtýřů v polovině 19. století. Vychází přitom z longitudinální analýzy ženské plodnosti u žen žijících mezi

roky 1819 a 1859 v lokalitě Casalguidi v Toskánsku. Autoři zjišťují, že preference jednotlivých pohlaví (především synů) a vztahy k plodnosti zkoumané zejména v asijském kulturním prostoru mají obdobnou charakteristiku i v evropském prostředí, tedy v Itálii. I zde jsou obdobné kulturní charakteristiky typické pro asijské společnosti, jako např. patriarchální rodiny, silné nerovnosti mezi pohlavími a striktní rozdělení domácích prací podle pohlaví, což vede k nadhodnocování synů.

Vzhledem k zeměpisné poloze země, historické izolaci a omezeným zdrojům dat máme jen kusé znalosti o demografickém vývoji Bhútánu. Cílem výzkumné zprávy **Vyhodnocení změn v plodnosti v Butánu** (*Tashi Dorjee, Thomas Spoorenberg*) je přezkoumat a analyzovat důkazy o změnách úrovně plodnosti v Bhútánu za posledních 50 let, aby poskytly empirický základ pro budoucí výzkum změny plodnosti. Pomocí dostupných údajů ze sčítání a dat z výběrového šetření je používána přímá i nepřímá metoda k odhadu plodnosti. I přes různé metody odhadů výsledky poskytují poměrně konzistentní obraz o proběhlých změnách plodnosti. Rekonstrukce úrovně plodnosti a trendů v Bhútánu ukazuje, že celková míra plodnosti byla do poloviny 80. let přibližně 6 dětí na ženu a v 80. letech 20. století rychle klesla až o 5,5 dětí na ženu.

I v posledním čísle jubilejního ročníku zveřejňuje redakce text z roku 1946. Tentokrát to je článek **Sezónnost sňatku včera a dnes** (*Jean Bourgeois*). Po obsáhlé úvodní stati, kde jsou uváděna současná data a jejich hodnocení následuje uvedený text, který se analýze sezónnosti věnuje zhruba za období první poloviny minulého století. Podrobně jsou autorem sledovány zejména regionální rozdíly mezi jednotlivými departementy.

Kritická bibliografie se věnuje tématu Gender: historie a nerovnosti. Z deseti recenzovaných knih jsou dvě anglické provenience, zbývající v jazyce francouzském. Z jednotlivých titulů lze např. jmenovat „Volba života bez dětí“ autorky Ch. Debest nebo rozsáhlý sborník „Pití: případ pohlaví“, editoři M. L. Déroff, Th. Fillaut.

Population

2017, číslo 1

Úvodní článek v prvním čísle nese název **Ubran francouzské společnosti. Osoby zbavené bydlení vyplývající z přistěhovalectví** (*Pascale Dietrich-Ragon*) a zabývá se vzrůstajícími počty imigrantů. V textu autor doporučuje analyzovat situaci přistěhovaných osob ve vztahu k většinové společnosti z hlediska bydlení. Využit lze k tomu šetření provedené v roce 2012 francouzským statistickým úřadem a institutem demografie (INSEE/INED) pod názvem *Sans domicile* (popis této ankety je připojen v příloze). Výsledky tohoto průzkumu dokládají, že migranti, potomci migrantů, mají ve srovnání s majoritní společností odlišné profily (mj. sociodemografické znaky) a ubytování jiné kategorie. Migranti nejsou vzhledem k přítomnosti žen a dětí zpravidla ponecháni na ulicích, ale bývají jim poskytnuta nouzová obydlí, která nejsou pro jejich integraci příliš vhodná.

Italský autor *Alessio Fornasin*, pracovník university v Udine, se v článku **Ztráty italské armády v průběhu první světové války** zabývá otázkou vyčíslení italských ztrát za první světové války. Kritizuje nejčastěji uváděný výčet ztrát z roku 1921 (650 tisíc úmrtí), pokládá ho za značně vysoký. Využívá zejména příslušných tabulek k počtům vojáků zabitých v boji (tzv. *Albo d'oro*), které jsou časově neaktuálnější. Jednotlivé části textu mají název: Problémy spojené s vyčíslením vojenských italských ztrát, Úmrtí italských vojáků podle *Albo d'oro*, a nejdůležitější část Analýza a diskuze (tři vysvětlující grafy a dvě tabulky). Nakonec dospívá k závěru, že odhad 560 tisíc úmrtí je blíže realitě než výše uváděný počet. Zajímavým připomenutím je skutečnost, že v odhadu úmrtí se v roce 1926 výrazně angažoval neznámější italský demograf a statistik C. Gini.

V článku **Když dívky udávají tón. Migrace dospívajících ve státě Mali** se *Marie Lesclingand* a *Véronique Hertrich* věnují pracovní migraci časté zejména v západofrických státech, a to v podobě ženské migrace. Po seznámení s migrací adolescentů obou pohlaví, včetně vlivu rodin a skupin vrstevníků, prezentují autorky využitá biografická data. Za období sledované migrace za zhruba 50 let specifikují tři periody lišící se časovostí, vlivem rodin a vztahy mezi pohlavími. První,

probíhající v letech 1960–1979, je určena mužskou migrací s jejím propojením na rodinnou ekonomiku. Další perioda (1980–1989) ukazuje masivní vstup žen na migrační trh. Poslední třetí perioda (1990–2009) se vyznačuje mnohem větší četností ženské migrace oproti mužské. Po analýze vztahu pracovní migrace mladých osob obou pohlaví autorky konstatují, že migrace mladých žen v posledním období má rozhodující vliv na sociodemografické změny ve venkovských oblastech Mali. Jak je obvyklé, text doplňují statistické tabulky a řada ilustrujících grafů.

Skupina autorů z university v Ženevě a Institutu Maxe Plancka (*Mathias Lerch, Michel Oris et Philippe Wanner pour la Swiss National Cohort*) věnuje v článku **Suburbanizace a transformace přechodu městské úmrtnosti ve Švýcarsku** pozornost rozdílům v úmrtnosti mezi venkovskými a městskými oblastmi ve vyspělém Švýcarsku. Jednotlivé kapitoly nesou názvy: Možné příčiny nového gradientu městské úmrtnosti; Data, definice, a metody; Gradient městské úmrtnosti ve Švýcarsku 1969–2002; Strukturální a kontextové účinky suburbanizace na gradient městské úmrtnosti; Diskuze a závěry. Autory byl zjištěn nelineární gradient: průměrná délka života je ve středních a venkovských oblastech nižší než v pásmu městských aglomerací. Vzory úmrtnosti podle věku a příčiny přitom naznačují, že je to způsobeno jak životním stylem, který je typický pro obyvatelstvo vnitřního města, tak prostorovou koncentrací znevýhodněných skupin.

Julia Mikolai z University St. Andrews ve Velké Británii se v příspěvku s názvem **Manželské zkušenosti a pozdní přechod k narození prvního dítěte v Evropě** zabývá pomocí srovnání vybraných 12 evropských zemí (zajímavý výběr – Estonsko, Bulharsko, Rusko, Litva, Belgie, Francie, Nizozemsko, Velká Británie, Norsko, Španělsko a Itálie) časovým odstupem mezi sňatkem a narozením prvního dítěte příslušných žen. Podkapitoly článku jsou nazvány: Národní diference z hlediska manželského páru a plodnosti; Manželské zkušenosti a odsun narození prvního dítěte v Evropě; Použitá data a metody; Strategie analýzy; Výsledky. Zjištěné výsledky ilustruje 8 grafů, které uvádí jednotlivé země s příslušným věkem žen (do věku 30 let, 35 let a 40 let) a jednotlivými formami párového soužití. V komentované části příspěvku rozlišuje mezi ženami z jižní a východní Evropy a ze zemí západní a severní Evropy.

Bibliografický oddíl zahrnuje recenze celkem osmi prací a to na téma Historie a obyvatelstvo. Je mezi nimi pět publikací v anglickém jazyce a tři ve francouzštině. Z anglických titulů lze zmínit např. titul *Klasická témata v dějinách moderní matematické statistiky*.

Od Laplace do dneška autora P. Gorroochurna. Ve francouzském jazyce to je např. kniha *Lék, který měl zachránit Afriku. Farmaceutický skandál v koloniích* od G. Lachenala.

LP

Population

2017, číslo 2

V krátkém úvodním textu redakce seznamuje s výsledky druhého ročníku soutěže mladých autorů. Mezinárodní porota posuzovala celkem 31 předložených prací, z toho bylo 22 v angličtině a 9 ve francouzštině. Jako vítězná práce byla vybrána studie *B. Lankoandeho*, doktoranda Centra demografického výzkumu Katolické university v Lovani v Belgii, a spoluautora *A. Sieho*, klinického epidemiologa z Centra výzkumu zdraví v Nouně v Burkině Faso. Příslušný text je otištěn v tomto čísle. Celostránkovou výzvou současně upozorňuje na další kolo „Ceny mladých autorů za rok 2018“.

Výše uvedená vítězná práce nese název **Selektivní migrace dospělých a nerovnosti z hlediska úmrtní mezi městským a venkovským osídlením v Burkině Faso** (*Bruno Lankoandé, Ali Sié*). Úmrtnost dětí a dospělých je v subsaharské Africe stále nižší v městském prostředí než ve venkovských oblastech. Tato tradiční výhoda měst je připisována zdravotním a ekonomickým podmínkám a rovněž rozdílům ve struktuře populace. Na příkladu státu Burkina Faso autoři zkoumají migraci z venkovského prostředí do měst či metropole. Využívají k tomu dat o úmrtnosti dospělých (15–74 let) dlouhodobě sledovaných ve dvou populačních observatořích na venkově a v hlavním městě. Po příslušných úpravách data zpracovali pomocí Coxova semiparametrického modelu. Ve výsledcích autoři diskutují o úloze, kterou hrají tyto migrační pohyby populace na rozdíl úmrtnosti mezi městem a venkovem. Díky zdravým jedincům migrujícím z venkovského prostředí do měst se krátkodobě posílí zdravotní charakteristiky v městském prostředí. V průběhu času však pobytem v městském prostředí tyto výhody migranti ztrácí. Pro případný návrat migrantů (venkovské-městské-venkovské) již

neexistuje selektivní účinek. Kromě vlivu složení a kontextu přispívá pozitivní výběr venkovských a městských migrantů k zdravotnímu znevýhodnění venkovského osídlení oproti městskému prostředí. Text je doplněn dvěma ilustrujícími grafy a čtyřmi podrobnými statistickými tabulkami.

Rozsáhlý text autorů z Centra demografického výzkumu na Katolické Universitě v Lovani s názvem **Tendence a nerovnosti v úmrtnosti v letech 1990-2015 v zemích s nízkými a středními příjmy** (*Dominique Tabutin, Bruno Masquelier*) je součástí dlouhodobého cyklu textů věnovaných „Syntéze otázkám populačního vývoje“. Výrazně zlepšení naděje na dožití ve většině rozvojových zemí za období let 1990–2015 (zvýšení v průměru o 12 roků u zemí s nízkým příjmem, o 7 let v případě zemí se středním příjmem a o 5 let v zemích s horními středními příjmy), včetně dalšího trvání nerovností vede autory k podrobnému rozboru tohoto vývoje. Po seznámení s mezinárodním kontextem tohoto tématu, se věnují geografii vybraných zemí. Pozornost věnují pramenům dat a jejich validitě a rovněž možnosti vzájemného srovnání. Hodnotí vývoj úmrtnosti dětí do 5 let a úmrtnosti dospělých (ve věku od 15 do 60 let) celkem ve 109 zemích. U deseti vybraných zemí s výrazně odlišnými socioekonomickými, politickými a demografickými charakteristikami (Afgánistán, Jižní Afrika, Bolívie, Brazílie, Burkina Faso, Čína, Egypt, Indie, Indonésie, Nigérie) podrobně sledují vývoj geografických a genderových rozdílů mezi nimi a rovněž vnitřní nerovnosti (vzdělání, životní úroveň, životní prostředí apod.). Stranou nenechávají např. ani otázky úmrtnosti na AIDS nebo mateřskou úmrtnost. Podle autorů jsou diskuse o konvergenci směrem k nízké úmrtnosti stále předčasné, neboť navzdory dosaženému pokroku jsou nerovnosti mezi zeměmi a uvnitř jednotlivých zemí i nadále vysoké. Analýzu doplňuje mapa rozložení příslušných zemí, jedenáct vícečetných grafů, devět statistických tabulek v textu a několikastránková

přílohou tabulka s ukazateli: dětská úmrtnost, úmrtnost adolescentů, dospělých a úmrtnost matek, k tomu je pak připojen ukazatel naděje dožití. Údaje jsou za roky 1990 a 2015 a za více než 100 zemí zahrnutých autory do této klasifikační skupiny. Tu člení ještě na země s horním středním příjmem (z evropských států zde zařazují Bělorusko, Bosnu-Hercegovinu, Bulharsko, Makedonie, Rumunsko a Srbsko), s nižším středním příjmem (Ukrajinu) a nakonec země s nízkými příjmy.

Sandra Brée v článku **Změny velikosti rodin v jednotlivých generacích ve Francii (1850–1966)** provádí longitudinální analýzu vývoje plodnosti generací žen ve Francii narozených v letech 1850–1966. V kapitole Prameny a metody k zjištění velikosti rodin věnuje pozornost zdrojům a dostupným pramenům (sčítání lidu, šetření rodin) včetně použitých metod. V následující části nazvané Vývoj velikosti rodin v generacích 1850 až 1966 autorka předkládá odhady změn velikosti rodiny za období více než sto let. Studium společného vývoje velikosti rodiny a konečné plodnosti umožňuje lépe porozumět trendům plodnosti, a rovněž významu evoluce každé velikosti rodiny v celkovém vývoji plodnosti. Provedený výzkum současně poukazuje na diferenciaci plodnosti jednotlivých kategorií žen (vdaných, svobodných apod.), včetně žen neplodných či s nízkou plodností (1 dítě). Čtenář má k dispozici sedm podrobných grafů za příslušné roky, dvě tabulky a dalších šest stran přílohových tabulek a grafů. Mezi nimi je např. i tabulka s počtem dětí připadajících na ženu za uváděné období od roku 1857 do roku 1966.

Průzkum mezi dospívajícími narozenými s HIV: projekt TEEWA v Thajsku je dílem kolektivu autorů z Francie (INED) a z několika medicínských institucí v Thajsku (*Sophie Le Coeur, Éva Lelièvre, Cheeraya Kanabkaew, Wasna Sirirungsri*). Thajsko patří mezi asijskými zeměmi k nejvíce zasaženým epidemií HIV/AIDS. I přes několik provedených dílčích šetření je to až projekt TEEWA, který kvantitativně zkoumal 10% vzorek adolescentů ve věku 12–19 let infikovaných při narození. Výzkum byl prováděn v letech 2010–2012 v celém Thajsku. Až od roku 1999 byla zavedena prevence možnosti přenosu této nemoci z matky na dítě. Vzhledem k tématu je v článku věnována poměrně výrazná pozornost metodologickým a zejména etickým otázkám a to včetně způsobu provedení anonymizace zjištěných údajů.

Bibliografie zahrnuje recenze celkem osmi publikací, z toho sedmi ve francouzském jazyce a jedné v angličtině. Připomenout lze především dvě knihy věnované aktuálnímu tématu migrace. Jedná se o práci „Migrační politika“ N. Fischera a C. Hamidiho vydanou v roce 2016 v Paříži a čtvrté vydání „Atlasu migrace“ autorky C. Wihtol de Wenden vycházející rovněž v roce 2016 v Paříži. Upozornit lze také na čtyřsetstránkovou knihu „Prostituce a revoluce. Veřejné ženy v republikánském městě (1789–1804)“, od C. Plumauzilleho.

 LP

Population

2017, číslo 3

Wilfried Rault, pracovník pařížského institutu demografie, se v příspěvku **Odvětví aktivit a zaměstnání homosexuálních a lesbických párů: méně genderové pozice** věnuje tématu u nás prakticky neznámému – párům osob stejného pohlaví. I přes výrazný vzrůst zájmu o tyto osoby není údajů o profesionálních aktivitách těchto osob mnoho. Autor k jejich získání využívá šetření týkající se rodiny a bydlení (Familles et logements) v rámci celé populace provedené francouzským statistickým úřadem v roce 2011. Zde byly mimo propojení celého šetření s francouzským sčítáním 2011 položeny i otázky¹⁾ o osobě, se kterou je respondent ve vztahu (včetně společného bydlení), dále jakého pohlaví je tato osoba, včetně jejího data narození. S využitím těchto dat se autor mohl zabývat např. úrovní vzdělání, která je výrazně vysoká, i specifiky jejich profesního zařazení. K tomu využívá nomenklatury pracovních kategorií a socioprofesionálních kategorií (PCS). Z výsledků vyplynulo, že jsou homosexuálové a lesbičky více zastoupeny ve vyšších kategoriích nomenklatury a spíše ve smíšených oborech. Naopak méně jsou zastoupeny v oborech, kde početně dominují osoby stejného pohlaví. Text doplňují tabulky a grafy (nomenklaturní profesní zařazení mužů i žen podle typů soužití v páru). Připojeny jsou rovněž dvě přílohy seznamující s francouzskými profesními nomenklaturami a s analýzou nomenklaturních sektorů metodou přesné shody.

Auťori z montrealské a ženevské university (*Julie Lacroix, Alain Gagnon, Vincent Lortie*) v příspěvku **Na křižovatkách národního původu a pohlaví: jaké jsou kariéerní cesty vybraných přistěhovalců v Quebecu?**

ukazují na příkladu frankofonního Quebecu známé rozdíly v zaměstnanosti mezi domorodým obyvatelstvem a přistěhovalci, které jsou dané původem a pohlavím. Článek má tradiční podobu – seznámení s dostupnou literaturou, využitá data a použité metody a zjištěné výsledky. Nevýhody nezápadních přistěhovalců – mužů, jsou často zdůvodňovány podmínkami diskriminace a přenositelností lidského kapitálu, zatímco u přistěhovalkyň se jedná o kulturní argument, že účast žen na trhu práce bude odrážet roli žen v regionu původu. Modelování ukazuje, že genderový efekt je spojen s jevem národního původu přistěhovalců a současně odhaluje i genderové rozdíly pro přístup k první práci, které jsou převážně dány jazykovými dovednostmi. Naopak, přístup k zaměstnání odpovídající úrovni vzdělání se liší podle původu, a to bez ohledu na pohlaví. Připojené čtyři tabulky ukazují individuální charakteristiky a použité modely, grafy zaznamenávající průběh prvních zaměstnání v čase ve vazbě na kvalifikaci a znalost francouzštiny v rozdělení na muže a ženy.

Biologické účinky odkládání prvního mateřství a asistované reprodukce na konečnou plodnost je název příspěvku *Henriho Leridona*, pracovníka francouzského institutu demografie, v němž na základě shromážděných dat o vývoji plodnosti v Evropě od roku 1960 (pokles plodnosti a zvyšování věku ženy při narození prvního dítěte) zkoumá, jak se zvyšuje používání lékařských metod oplodňování v této době. Pomocí mikrosimulačního modelu se snaží posoudit čistě biologický dopad asistované reprodukce v načasování porodů a případný vliv lékařských metod. Porovnává výsledky simulace u tří francouzských generací – 1930, 1945 a 1975 (podrobná životopisná data ve třech tabulkách). Pro srovnání využívá vývoj v dalších dvou zemích – v Rakousku a Itálii. Provedené simulace naznačují,

1) Právě jste ve vztahu?

- Ano, s osobou žijící v obydlí
- Ano, s někým žijícím v jiném obydlí
- Ne, ale již jste v minulosti měli vztah
- Ne, nikdy jste nebyl ve vztahu

Osoba, se kterou jste ve vztahu (manžel/ka, přítel):

Jaké je její datum narození?

Váš partner, přítel je: Žena x Muž

že biologický účinek odložení (3 až 4 let od prvního porodu) měl na konečnou plodnost poměrně omezený vliv: mezi 0,1 a 0,2 dítěte.

Zaměstnanec divize demografie OSN *Thomas Spoorenberg* ukazuje v článku **Počátek přechodu v plodnosti ve střední Asii** na příkladu pěti středoasijských republik (Kazachstán, Kirgizie, Tadžikistán, Turkmenistán a Uzbekistán), začleněných ve dvacátých letech minulého století do Sovětského svazu, jak přispívá hospodářský a sociální rozvoj k eliminaci biologických překážek reprodukce. Celý region poznamenaly ve třicátých letech výrazné změny, s kterými bylo spojeno podstatné zvýšení porodnosti ve všech jmenovaných státech. Zajímavým faktem je, že ke zvýšení plodnosti došlo u původních etnických obyvatel těchto zemí, zatímco v případě žen evropského původu (tzn. především Rusek) se jejich plodnost neměnila. Text je doplněn osmi grafy, které ukazují, že plodnost vzrůstala v průběhu třicátých až čtyřicátých let, vrcholu dosáhla mezi roky 1950 až 1960 (okolo 7–8 dětí připadajících na ženu) a následně poměrně rapidně klesala.

Indičtí demografové (*Abhishek Singh, Kaushalendra Kumar, Praveen Kumar Pathak, Rajesh Kumar Chauhan, Adrita Banerjee*) v příspěvku **Prostorová struktura indické fertility a její determinanty** zkoumají

proces transformace plodnosti, ke kterému docházelo (5,4 dítěte na ženu v letech 1961–1966 a 2,5 dítěte v roce 2010) v druhé nejlidnatější zemi světa. K dispozici měli zejména výsledky sčítání lidu provedeného v roce 2011 a data z třetí fáze šetření domácností z let 2007–2008 dovedeného až na úroveň administrativních jednotek na úrovni indických okresů. S využitím závislých a nezávislých proměnných, které definovali pro všech 641 indických okresů, provedli analýzu s pomocí statistických metod (index I Moran a lokální indexy LISA). Výsledkem jsou čtyři statistické modely, které ukazují různé vztahy mezi úrovní neplodnosti a úrovní plodnosti podle okresů a oblastí. Zjištěné výsledky zaznamenávají čtyři tabulky a grafy prezentující na mapě Indie 15 indikátorů ve všech uváděných 641 okresech (např. plodnost, neplodnost, úmrtnost dětí, zaměstnanost žen, ženy vdané před svým 18 rokem atd.).

Oddíl bibliografie upozorňuje na šest publikací, např. „Ženy v akademickém světě“ (Rogers, R., Molinier, P.), „Kvalitativní výzkumy zdraví“ (Kivits, J., Ballard, F., Fournier, C., Winance, M.) nebo „Konstrukce stáří ve Francii XX. století“ (Feller, E.).

LP

Population et Sociétés

2017, č. 547–550

Září, č. 547

Všechny země světa (2017)

Gilles Pison

V bulletinu je po dvou letech uveden přehled základních demografických ukazatelů za všechny země světa (u většiny z nich přesáhl počet obyvatel hranici 150 tisíc osob). Do souhrnné tabulky rozdělené podle jednotlivých světadílů včetně jejich částí jsou zahrnuty tyto ukazatele: rozloha, počet obyvatel, porodnost a úmrtnost na 1 000 obyvatel, projekce obyvatel do roku 2050, dětská úmrtnost na 1 000 porodů, souhrnný

ukazatel plodnosti, podíl osob mladších 15 let a podíl osob starších 65 let, naděje dožití mužů a žen a nakonec hrubý národní důchod za rok 2016 přepočtený na obyvatele v paritě kupní síly. Za některé uvedené jednotlivé ukazatele a propočtové kombinace dalších je pak autorem sestaveno osmnáct tabulek prezentujících žebříčky pořadí jednotlivých zemí. Zvýrazněn je vždy i údaj za Evropskou unii a samozřejmě také za Francii. Jedná se např. o prognózu obyvatel pro rok 2050, počet narozených v roce, naděje na dožití, počet porodů připadajících na ženu a další.

Říjen, č. 548

Plodnost mužů ve světě: odlišné od ženské plodnosti?

Bruno Schoumaker

Počty potomků připadajících na muže varíují mezi méně než jedním až třinácti dětmi, zatímco samotná

ženská plodnost se pohybuje v intervalu od jednoho do osmi dětí. Nejvyšší mužská plodnost je přitom v subsaharské Africe, respektive v zemích Sahelu (např. v Nigeru se jedná o průměrný počet 13,6 dítěte připadajících na muže). V případě tohoto světadílu je mužská plodnost jen ve čtyřech jižních státech nižší než 6 dětí na muže. O něco více kontrastní je stav v západních zemích, kde je mužská plodnost ve většině případů nižší než ženská, mnohdy se pohybuje jen kolem 0,1 dítěte.

Názvy podkapitol jsou: Mužská plodnost se pohybuje mezi jedním až třinácti dětmi na muže, Diference mezi plodností mužů a žen jsou mnohdy velmi významné, Konvergence mezi plodností žen a mužů?

Text doprovází ilustrující grafy: mapka světadílu prezentující mužskou plodnost v jednotlivých částech světa, graf srovnávající plodnost mužů a žen ve 146 zemích v roce 2010 a grafy mužské plodnosti podle věku ve Francii, Senegalu a Haiti. Dva vysvětlující rámečky mají název: Měření mužské plodnosti a Proč je plodnost mužů odlišná od ženské plodnosti?

Listopad, č. 549

Padesát let legální antikoncepce ve Francii: rozšíření, lékařství, feminizace

Mireille Le Guen, Alexandra Roux, Mylène Rouzaud-Cornabas, Leslie Fonquerne, Cécile Thomé, Cécile Ventola

Antikoncepční pilulka je dnes, i přes mírný pokles jejího významu v posledních letech, stále nejrozšířenější metoda antikoncepce ve Francii. Autoři se zabývají popisem jejího rozšíření od uzákonění příslušného zákona (la loi Neuwirth) až do současné doby. Všímají si používaných metod v jiných zemích světa včetně pořadí této metody. Pilulka je jako antikoncepční metoda na třetím místě v pořadí používání antikoncepčních metod (na prvním místě je sterilizace) a dosahuje nejvyššího rozšíření v Alžiru (76 % v roce 2012), ve Francii (50 %

v roce 2010) a v Brazílii (43 % v roce 2013). Naopak nejméně používaná je v Číně (1 %) a v Mexiku (4 %). V další části se autoři věnují historickému pohledu na antikoncepci ve Francii a zabývají se dalšími používanými metodami. V závěrečné části hodnotí mírný odklon mladé generace od této metody a hovoří o "krizi pilulky".

Text provází dva grafy: Používání antikoncepce v různých zemích světa v roce 2010 a Vývoj metod antikoncepce využívaných ve Francii v letech 1968–2013.

Prosinec, č. 550

Násilí ve veřejných prostorech postihuje zejména mladé ženy z velkých měst

Amandine Lebugle a skupina Virage

Text bulletinu vychází z šetření Virage provedeného institutem demografie v roce 2015. Seznamuje s násilím, kterému jsou vystaveny ženy a muži žijící ve veřejných prostorech (násilí, ke kterému dochází v ulicích a v dopravě je pravidelně hlášeno). Podrobněji se zabývá otázkou, jakému násilí jsou osoby vystaveny (verbální, fyzické, sexuální) a rovněž vlastnostmi nejčastěji takto postižených lidí. Jednotlivé kapitoly jsou uváděny pod těmito názvy: Měření násilí ve veřejných prostorech, Ve veřejných prostorech jsou ženy prvními napadenými, Sexistická a sexuální povaha násilí k ženám, Ve věku od 20 do 25 let je znepokojena více než polovina žen a téměř třetina mužů, Velká města: sexistický a násilný prostor.

Text doplňují dvě tabulky, první prezentuje podíly mužů a žen oznamujících násilí ve veřejných prostorech v posledních dvanácti měsících a druhá udává podíly a počty osob obou pohlaví podle typu násilí spáchaného ve veřejných prostorech opět ve 12 posledních měsících. Dále je připojen rámeček informující podrobněji o tomto šetření a graf s podíly osob hlásících násilí členěných podle pohlaví, věku a typu násilí.

LP